

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΚΑΡΔΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ
ΟΜΑΔΕΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ
Θεσσαλονίκη, 8 Φεβρουαρίου 2018

**ΝΟΜΙΚΑ ΚΑΙ ΗΘΙΚΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ
ΣΤΗΝ ΑΝΑΚΟΠΗ ΚΑΙ ΤΗΝ
ΑΝΑΖΩΟΓΟΝΗΣΗ
ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ
ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ**

Πέτρος Κ. Τσαντίλας

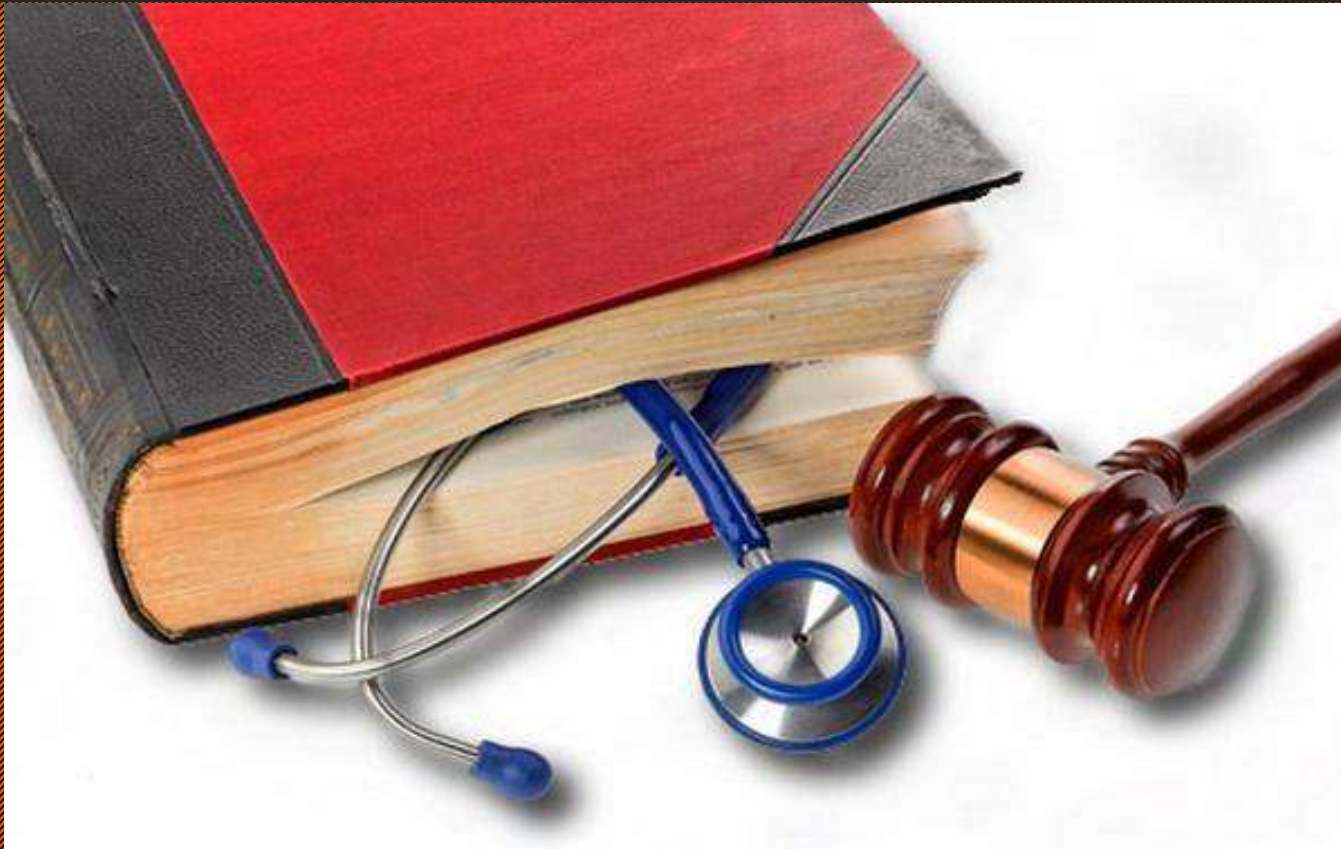
*Διδάκτωρ Νομικής – Δικηγόρος στο Γ.Ν.Α. «ΙΠΠΟΚΡΑΤΕΙΟ»
τ. Μέλος της Αρχής Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα (ΑΠΔΠΧ)*

tsantilasoffice@gmail.com

Τηλ. 210-36.16.172, 693 7658057

Ιατρο-νομική προσέγγιση

2

Θεμελιώδεις αρχές του δικαίου της υγείας

3

- Το δίκαιο της υγείας διέπεται από ορισμένες **θεμελιώδεις αρχές**, στις οποίες βρίσκουν δικαιολογητική βάση (νομικό θεμέλιο) οι νομοθετικές ρυθμίσεις και οι νομολογιακές ερμηνείες.
- Επιχειρώντας να ιεραρχήσουμε τις θεμελιώδεις αρχές του δικαίου της υγείας, ακολουθούμε τη διάκριση σε τρεις βασικές αρχές: της **ανθρώπινης αξιοπρέπειας**, της **ελευθερίας** και της **ισότητας**,
- καθώς και σε τρεις ειδικότερες αρχές που πηγάζουν από τις πρώτες, τη **συναίνεση του ασθενούς**, την **ενημέρωσή του** για την κατάσταση της υγείας του και τη θεραπεία που θα ακολουθηθεί, και την **ασφάλεια και ποιότητα των ιατρικών υπηρεσιών**.

Θεμελιώδεις αρχές του δικαίου της υγείας

4

- Ίσως να προβληματίζει η πρόταση του σεβασμού της ανθρώπινης αξιοπρέπειας, ακόμα και από την ίδια την ελευθερία, αλλά η σημαντική πρόοδος της ιατρικής επιστήμης επιβάλλει μια ανακατάταξη αρχών και μεθόδων.
- Υπό το πρίσμα των σύγχρονων επιταγών της βιοηθικής, ο σεβασμός της ανθρώπινης αξιοπρέπειας αποκτά ιδιαίτερη σημασία.
- **Πραγματική ελευθερία χωρίς αξιοπρέπεια δεν υπάρχει**, ενώ – αντίστροφα- η ανθρώπινη αξιοπρέπεια δεν χάνεται όταν ο άνθρωπος στερείται της ελευθερίας του, π.χ. ο φυλακισμένος ασθενής. Ενίοτε η ανθρώπινη αξιοπρέπεια αντιτίθεται στην ελευθερία του ασθενούς.

Ο σεβασμός της ανθρώπινης αξιοπρέπειας

5

- Στη σύγχρονη κοινωνία μας ο σεβασμός της αξιοπρέπειας υποκαθιστά την έννοια του «ιερού» και αποτελεί θεμελιώδη συνταγματική αρχή που εξειδικεύεται σε πλήθος νομοθετικών ρυθμίσεων (**Αστικό και Ποινικό Κώδικα, ειδική νομοθεσία**).
- Η **Συνθήκη της Νίκαιας (2000)** υπογραμμίζει το απαραβίαστο της ανθρώπινης αξιοπρέπειας ως αντικείμενο σεβασμού και ειδικής προστασίας, διατύπωση που επανέλαβε και το «**Ευρωπαϊκό Σύνταγμα**».

Ο σεβασμός της ανθρώπινης αξιοπρέπειας

6

- Η Χάρτα των θεμελιωδών δικαιωμάτων της Νίκαιας, υπό το Κεφάλαιο I «Αξιοπρέπεια», περιλαμβάνει πέντε άρθρα που αφορούν:
 - Την ανθρώπινη αξιοπρέπεια (άρθρο 1)
 - Το δικαίωμα στη ζωή (άρθρο 2)
 - Το δικαίωμα στην ακεραιότητα του ατόμου (άρθρο 3)
 - Την απαγόρευση βασανιστηρίων και απάνθρωπων ή εξευτιλιστικών ποινών (άρθρο 4)
 - Την απαγόρευση της δουλείας και της καταναγκαστικής εργασίας (άρθρο 5).

Η σωματική και πνευματική ακεραιότητα του ασθενούς

7

- Ο σεβασμός της σωματικής και ψυχικής ακεραιότητας του ασθενούς διέπει επίσης κάθε ιατρική πράξη ως ειδικότερη έκφανση της προστασίας της ακεραιότητας κάθε ανθρώπου.
- Τα ζητήματα που αφορούν την **αρχή και το τέλος της ζωής**, δηλαδή την αρχή και το τέλος της προστασίας της, επιδέχονται διαφορετικές ίσως απαντήσεις ανάλογα με τα κριτήρια που χρησιμοποιούμε: ιατρικά ή ηθικά.
- Αντίστοιχα, όσον αφορά έναν ασθενή που υποφέρει και βασανίζεται από την ασθένειά του, θα μπορούσε να θεωρηθεί ότι η δοκιμασία του αυτή ισοδυναμεί με προσβολή της σωματικής ή ψυχικής του ακεραιότητας, την οποία οι ιατροί οφείλουν να μετριάσουν με τη χορήγηση κατάλληλης φαρμακευτικής αγωγής.

Η σωματική και πνευματική ακεραιότητα του ασθενούς

- Από την άλλη μεριά, η θεραπεία ή η απαλλαγή από τους πόνους ενός ασθενούς μπορεί να δικαιολογήσει μια «θεραπευτική» προσβολή της σωματικής του ακεραιότητας.
- Η προστασία της σωματικής ακεραιότητας ενός ανθρώπου μπορεί να καμφθεί επίσης χάριν της θεραπείας ενός άλλου συνανθρώπου (μεταμόσχευση ανθρωπίνων οργάνων).
- Απαραίτητη προϋπόθεση και όρος απαραίβατος για κάθε τέτοια «προσβολή» της σωματικής ακεραιότητας αποτελεί η επέμβαση να γίνεται για ιατρικούς θεραπευτικούς σκοπούς.

- Σε αντίθεση με το δικαίωμα στη ζωή, το **δικαίωμα στο θάνατο δεν αναγνωρίζεται** από το δίκαιο της υγείας. Παρά τις σοβαρές ενστάσεις που εγείρονται, το δικαίωμα του ασθενούς να περάσει το τέλος της ζωής του με αξιοπρέπεια τίθεται ως αίτημα στο οποίο τόσο η ιατρική κι η βιοηθική όσο και η νομική επιστήμη αδυνατεί να δώσει ξεκάθαρη λύση.
- Ουσιαστικά, πρόκειται για την αναγνώριση του δικαιώματος στην **ευθανασία**, με κύριο επιχείρημα την αξιοπρέπεια κάθε ανθρώπου που επιθυμεί να θέσει τέρμα στην επώδυνη εξέλιξη της ασθένειάς του, εφόσον η τελευταία είναι ανίατη και αναμένεται να επιφέρει τον θάνατο σε προβλέσιμο χρονικό διάστημα.

- Συναίνεση του ασθενούς
 - Ρητή και τεκμαιρόμενη συναίνεση
 - Εξαιρέσεις από την αρχή της συναίνεσης
 - Γραπτή ή προφορική συναίνεση;
- Ενημέρωση του ασθενούς
 - Πρόσβαση στον ιατρικό φάκελλο
 - Κώδικας Ιατρικής Δεοντολογίας

Καρδιο-αναπνευστική αναζωογόνηση

- Το προσωπικό του Νοσοκομείου καταβάλλει κάθε δυνατή προσπάθεια να βοηθήσει κάθε ασθενή, του οποίου η καρδιά σταμάτησε ή ο οποίος έπαυσε να αναπνέει
- Αυτό γίνεται με την καρδιο-αναπνευστική αναζωογόνηση (CPR)

Καρδιο-αναπνευστική αναζωογόνηση

- Η εντολή μη αναζωογόνησης (DNR) εμπίπτει στο δικαίωμα αυτοδιαχείρισης του σώματος του ασθενούς, της υγείας και της ζωής του
- Το να επιτρέπεις διά παραλείψεως ιατρικών πράξεων την επέλευση του φυσικού θανάτου είναι νόμιμο ή ο ιατρός διαπράττει ιατρικό σφάλμα;

Νομικά ζητήματα της εντολής DNR

- Δικαίωμα του ασθενούς να αποφασίσει και να δηλώσει ότι δεν επιθυμεί την CPR όταν παραστεί ανάγκη
- Περιπτώσεις αδυναμίας έκφρασης του ασθενούς ή έλλειψη πνευματικής διαύγειας
- Υποκατάσταση από τους οικείους ή εξουσιοδοτημένα πρόσωπα
 - Η εξουσιοδότηση ανακαλείται και ισχύει όσο το πρόσωπο είναι εν ζωή
- Ο ιατρός που παραβλέπει την εντολή DNR και προβαίνει σε CPR διαπράττει ιατρικό σφάλμα (έλλειψη συναίνεσης του ασθενούς);

Αποζημίωση για ιατρικό σφάλμα

14

- Κατά το διαγνωστικό και θεραπευτικό στάδιο
 - Αδυναμία έγκαιρης και ορθής διάγνωσης
 - Εσφαλμένη επιλογή θεραπευτικής αγωγής
- Κατά το προεγχειρητικό, εγχειρητικό και μετεγχειρητικό στάδιο
 - Λανθασμένος χειρισμός ιατρικών εργαλείων
 - Σφάλματα κατά τη διαδικασία αναισθησίας ή ανάνηψης του ασθενούς
- Ευθύνη από ενέργειες του νοσηλευτικού προσωπικού
- Ευθύνη από ενέργειες του διοικητικού και τεχνικού προσωπικού

Αποζημίωση για ιατρικό σφάλμα

16

- Το ύψος της αποζημίωσης εξαρτάται από το μέγεθος της προκληθείσας βλάβης
- Περιλαμβάνει τη θετική και αποθετική ζημία, καθώς και την ηθική βλάβη ή ψυχική οδύνη
- Χρηματική αποζημίωση
- Κριτήρια υπολογισμού του ύψους της αποζημίωσης

Ποινική ευθύνη ιατρών

17

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΚΑΡΔΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ
ΟΜΑΔΕΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ
Θεσσαλονίκη, 8 Φεβρουαρίου 2018

Ευχαριστώ

Πέτρος Κ. Τσαντίλας

Διδάκτωρ Νομικής – Δικηγόρος στο Γ.Ν.Α. «ΙΠΠΟΚΡΑΤΕΙΟ»
τ. Μέλος της Αρχής Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα (ΑΠΔΠΧ)

tsantilasoffice@gmail.com

Τηλ. 210-36.16.172, 693 7658057